

«L'espectacle dels adults també educa»

Anna Vall i Rius,

Mediadora i directora del Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya

Barcelona, 8 de novembre 2010

Anna Vall ha iniciat la seva ponència parlant de la importància que té la mediació en el món educatiu, però no en l'escola, sinó en l'àmbit de la família, en el contacte entre pares i fills, i infants en general.

Quan parlem de mediació hem de tenir en compte dos conceptes: les relacions personals i els conflictes, perquè la mediació sorgeix quan hi ha un conflicte o quan es preveu que n'esclati un de forma imminent. S'acostuma a tenir la idea preconcebuda que els conflictes són quelcom dolent, estrany i perillós, però en realitat els conflictes són inherents a les persones; els éssers vius estem sempre en conflicte.

Acostumem a gestionar els conflictes que tenim diàriament (com parar la taula o llençar la broxa) per nosaltres mateixos. Però hi ha conflictes que van més enllà del que es pot resoldre en el «tu i jo» i necessitem una tercera persona. Per raons culturals tendim a pensar que aquesta tercera persona serà com una mena de jutge que ha de decidir i que, per tant, farà que es generi una confrontació. Des de la mediació, però, entenem que com els conflictes són quelcom connatural a l'existència de les persones, no hi ha cap solució millor que poder gestionar el conflicte per nosaltres mateixos. I que si hem perdut la capacitat de parlar «tu i jo» perquè aquell conflicte ens desborda busquem a una tercera persona, no perquè ens digui què hem de fer, sinó perquè ens ajudi a crear un espai de diàleg i de comunicació per a poder gestionar les diferències entre els dos. Perquè ningú sap millor que nosaltres què ens convé i què necessitem.

L'únic que fa la mediació, doncs, és creure que les persones tenim prou capacitat i prou recursos per a decidir per a nosaltres mateixes. Per tant, la mediació retorna la paraula a les persones perquè siguin elles qui decideixin les conseqüències de les seves discrepàncies.

El mediador ha de donar per fet que les persones poden resoldre un conflicte, però també ha de comprendre els sentiments i les emocions que viuen, perquè hi ha conflictes francament durs, com els relacionats amb les separacions. Es tracta d'una realitat molt present a la nostra societat des que l'any 1981 es va crear la Llei del Divorci, que requereix que entre tots trobem eines que donin respostes efectives a aquestes noves situacions.

Són vàlides a la societat actual les eines del dret tradicional, que ens vénen de la Il·lustració, del segle XVIII, o fins i tot d'abans? No. Són fórmules basades en la conflictivitat i la confrontació. I hem de tenir en compte que la societat ha canviat. Abans parlàvem de la família, ara parlem de famílies, perquè la societat s'està transformant i hi ha nous models familiars i, per tant, noves formes de relacionar-nos. Estem en una societat rica i plural en tots els sentits, però això genera formes de vida i de relació molt diferents que tenen com a conseqüència conflictes.

Segons el Consell General del Poder Judicial, l'any 2009 hi va haver a Espanya seixanta vuit mil divorcis consensuats, més quaranta set mil no consensuats. A Catalunya, n'hi va haver catorze mil, més sis mil no consensuats. Totes aquestes persones que s'han separat han estat dins d'un d'aquests conflictes. Els nens que viuen aquestes situacions de ruptura, sovint, són els que pitjor ho passen, perquè se senten enmig d'un conflicte de lleialtats. Els nens necessiten continuar en aquest món afectiu en el que han clavat les arrels i, per tant, tenir contacte amb tota la família, no només amb el pare i la mare.

Als nois i noies en edats adolescents també els afecten molt aquests temes, perquè estan forjant el seu futur i, sovint, veuen com els seus pares els hi diuen que han de dialogar i són ells els primers que no ho fan. Els pares que recorren a mediadors per a resoldre els seus conflictes estan donant un exemple als seus fills que va més enllà de les paraules.

Amb la mediació les persones que tenen un conflicte parlen i intenten gestionar les seves diferències sense enfrontar-se i sense trencar lligams. Com deia Eric Fromm o Rojas Marcos en un dels seus darrers llibres, la qualitat de la nostra vida depèn de la qualitat de les nostres relacions. Però anar a mediació no és fàcil; les persones veiem les coses des de la nostra pròpia perspectiva i posem etiquetes a tot aquell amb qui no hi estem a gust. Però el resultat sempre serà molt millor que deixar que sigui un tercer el que ens resolgui la situació. Sovint pensem que una separació, per exemple, és merament un tema jurídic, i no és cert. És un tema personal que afecta a les emocions, als sentiments i a la part més íntima de les persones.

La mediació és un nou paradigma; parla de diàleg, de comprensió, de perspectives... És molt important tenir sempre present que cadascú té la seva pròpia perspectiva i que la veritat absoluta no existeix. En la mediació cadascú defensa el seu propi interès però escolta el de l'altra persona. Podem pensar en un conflicte com si en comptes d'un joc de pòquer fos un puzle, que era un quadre fins que les peces s'han desencaixat. Si enlloc de tirar aquestes peces al terra les encaixem d'una manera diferent tindrem un quadre diferent que ens permetrà viure d'una altra manera, que no té per què ser pitjor que la que teníem abans.

Resum de la ponència realitzat per l'equip de redacció de l'Àmbit Maria Corral